

cogitare debem⁹ aut possum⁹. Sic autē (B
 stātia diuina eternā z singularē fūat vni-
 tatē sic horū velanno:ū p̄ris scz z filij : p̄-
 cedēt z de quo p̄cedit natura inseparabile
 tenet cū vnitāte p̄lātātē. Nā quēadmo-
 dū necē ē deū sp̄ vnū z eūdū eē z nō aliū:
 et aliū ita pater nūq̄ ē idē filio suo aut p̄-
 cedēs illi a quo p̄cedit scdm̄ has relatōes
 S; pater ali⁹ ē: z fili⁹ ali⁹ ē: p̄cedēs ali⁹ a
 quo p̄cedit: nec vnq̄s dici possūt de inuicē
 Quō q̄ cū de⁹ nascit de deo: vl̄ cū de⁹ p̄-
 cedat de deo: nec substācia p̄t amittere sin-
 glaritatē: nec relatō p̄lātātē idcirco vnū
 ē ibi tria: z tria vnū. nec tñ tria de inuicē di-
 cūtur: nec incredibile debet esse in natura q̄
 sup̄ oia z oib⁹ alijs dissimiles ē eē aliqd̄:
 cur⁹ exemplū i alijs reb⁹ nō valeat p̄fecte
 inueniri: hec autē tria latini dicunt p̄sonas
 greci substācias. Sic em̄ dicim⁹ nos i deo
 substācia vnam: tres p̄sonas: ita illi dicūt
 vnā eēnciā tres substācias: idipm̄ p̄ sub-
 stācia q̄ nos p̄sonā significātes nec a nob̄
 aliquaten⁹ i fide discrepātes. Quō vero
 fili⁹ nascit de patre z sp̄s sc̄s p̄cedat a
 patre z filio nec tñ sit fili⁹: qm̄ sicuti ē: vi-
 deri i hac vita nō p̄t b̄t̄s augustin⁹ velud
 p̄ specim̄ i enigmate i libro de hac ip̄a tri-
 nitate diligētē cōtēplār⁹ ē. Et ego in mo-
 nologio meo p̄ mea possibilitate disputa-
 uī Si q̄s ar̄ velit scire cur i sūma eēntia n̄
 l⁹ sit sex⁹ cur parēs ibi pot⁹ dicat p̄ quā
 m̄ aut p̄les fili⁹ q̄ filia aut cur p̄ tñ ige-
 nit⁹ fili⁹ tñ genit⁹: sp̄s sc̄s nec genit⁹ nec
 ingenit⁹ in eodē libello inueniet.
 Explicat d̄ fide xp̄iana siue icarnatōe x̄bi

Incipiūt capla in librū b̄ti Anselmi or-
 dinis sancti b̄ndicti de pctō originali z con-
 ceptu virginali. **Capitū. I.**
Que sit originalis z p̄sonalis iusticia
 Qualit̄ hūana nā corrupta ē. II.
Quā sit pctm̄ nisi i voluntate rōali. III.
Quā nihil p̄ se sit iustū aut iūstū nisi ip̄a
 iusticia vl̄ iniusticia z q̄ nihil puniat nisi
 volūtas vel iniusticia. **Capitulū. IIII.**
Quā malū q̄ est pctm̄ siue iusticia: nihil sit

Quā cū puniat d̄s p̄ pctō non
 puniat pro nihilo. **Capitulū. VI.**
Quā semē hoīs dicat i mōm z cōcipi in
 pctis q̄uis i eo nō sit pctm̄. **Capitū. VII.**
Quā i semine sūpto de virgie nō sit pec-
 catū nec necessitas futuri peccati. VIII.
Quā cur pctm̄ q̄ dāpnat hūanū genus ma-
 gis imputat̄ ade q̄s eue cū ille post et per
 illam peccauerit. **Capitulū. IX.**
Quā cur grauetur pctō ade q̄ ei⁹ cōscij non
 ppagatio de virgie nō (fuerūt. X.
 subiaceat legi z meritis naturalis ppaga-
 tionis z q̄ tres sunt cursus rerū. XI.
Quā mala ade nulla rctitudie ad illā ho-
 m̄ z si nō eēt **U**minē trāseant. XII.
 d̄s sed pur⁹ hō: nec eē tñ illū talē qual̄ pri-
 mus hō fact⁹ ē p̄posite ratōi nō refraget̄
 q̄ scriptū ē hoīem de i mōo semie z iniq̄ta-
 tatib⁹ cōceptū etiā si d̄ aliqb⁹ pprie dictū
Quō massa peccatrix n̄ sit (sit. XIII.
Quā cur iohan̄ (toto peccatrix. XIII.
 nes z alij q̄ similiter p̄cepti sūt p̄ miraculū
Quā cur d̄s icarna (nō sint p̄ se liberi. XV.
 t⁹ sit cū de adā posset facē hoīes nō deos
 sine pctō tot q̄ sufficerēt. **Capitū. XVI.**
Quā de virgie iusta d̄s cōcept⁹ sit nō ex
 necessitate: q̄si de peccatrice nō posset: sed
Quō ista ratō (q̄ sic docebat. XVII.
 et altera alibi data concordent z different
Quā nar⁹ de virgie p̄ originali (XVIII.
 pctō habuit originalē iusticiā. **Capitū. XIX.**
Quā de quāntitate originalis pcti. XX.
Quā cur z quō descēdat in infātes. XXI.
Quā pctā parētū post adā nō cōputet̄ i
 originali pctō filiorū. **Capitulū. XXII.**
Quō noceāt aiabus eorū. XXIII.
Quō tñ null⁹ potet pctm̄ p̄ris: s̄ suoz
Quid sit originali pctm̄ etq̄. XXIII.
 in oibus sit equale. **Capitulū. XXV.**
Quā cōtra illos q̄ putāt infātes non debe-
 re dampnari. **Capitulū. XXVI.**
Quō in potētia habēdi iusticiā excu-
 set eos post baptismū. **Capitū. XXVII.**
Quā de conceptu virginali z pctō originali.

De conceptu virginali

Omnim in omni
b^o religioſe tue volūtati veli
ſi poſſi obſeq̄ z ff z ſili cariffi
me. **B**oſo tūcvtiq; maxie de
bitore me iudico cū eā a me i te excitari in
telligo. **L**err^o at ſū cum i libro. **L**ur dō hō
quē vt ederē tu maxie iter alios me ipuli
ſti i q̄ te mecū diſputatē aſſūpti: legis aliā
p̄ter illā q̄ ibi poſui poſſe videri rōez quō
de^o accepit hoīez d̄ maſſa peccatrice hūa
ni generi ſine pctō q; ſtudioſa mēs tua ad
q̄rendū q̄ nā ſit illa ſi paz puocat. **Q**ua
prop̄ iuſtus videre tibi timeo ſi qd̄ inde
mibi videſ: dilectōi tue abſcōdo. **D**icā igi
tur ſic breuiſ de h̄ q̄ ſctio vt nll^o de eadē
re fidelē iprobē ſctētā: nec meā (ſi verita
ti repūgnare rōnabilē poterit. on̄di) p̄ni
caciē defēdā. **I**llā tñ eiudē rei rōem q̄ in
eodē opuſcōlo poſui omnio ratā z ſufficiē
te (ſi bene cōſiderē) exiſtio: nihil em̄ phi
bet eiudē rei rōes p̄ſes eē q̄rū vnaq; ſo
la p̄t ſufficere. **A**d vidēdū igi q̄lit dō ho
miem aſſūpti de generi hūani maſſa pec
catrice ſine pctō: p̄mū de origiali pctō ne
ceſſe ē iueſtigare: q; deb̄ ſolo naſcī hec q̄
ſtio. **N**ā ſi videſ quō x̄p̄s huic ſubiace nō
potuit: q̄liter aſſūptio ſiue conceptio illi
hoīs ab oī pctō libera fuit: palā erit. **O**ri
giale ab origie vnoīari dubiū nō eſt. **S**i
ḡ origiale pctm̄ nō ē niſi i hoīe: videſ dici
ab origie hūane nature qd̄ ē ab ei^o initio
origiale: eo q; ab ip̄a hūane nature origie
trahat: aut ab origie h̄ ē ab initō vnuiſcu
iuſq; p̄ſone qm̄ i ip̄a ei^o trahat origie. **S**z
qd̄ ab initio hūane nature deſcēdat nō vi
deſ quando origo illius iuſta fuit quādo
primi parētes iuſti facti ſūt ſine pctō. **V**i
detur itaq; dici originale ab ip̄a origine
vnuiſcuiuſq; perſone humane q̄uis ſi qd̄
dicat peccatuz vocari origiale eo q; ab ill
deſcēdat i ſingloſ a q̄b^o h̄z originē natu
re: ſi cōtradicā ſi tñ ſi neget origiale pctm̄
cū ip̄a vnuiſcuiuſq; p̄ſōe trahi origie. **L**i
cet em̄ i vno q; hoīe ſil fuit z natura (q̄ eſt
hō ſic oēs alij) z p̄ſōa q̄ diſcernit ab alijs
cū dicat ille v̄l iſte ſuo pp̄rio noīe: vt adā
z abel: et vnuiſcuiuſq; pctm̄ ſit i natura z
p̄ſona: fuit em̄ pctm̄ adei hoīe qd̄ ē i natu

ra: z i illo q̄ vocat^o ē adā qd̄ ē i p̄ſōa. **E**ſt
tñ pctm̄ qd̄ q̄ſq; trahit cū natura z in ip̄a
ſui origie: z ē pctm̄ qd̄ nō trahit ab ip̄a na
tura: ſed ip̄e fac̄ illd̄ poſtq; i p̄ſōa diſcreta
ab alijs: p̄ſonis. **I**llud qd̄ qd̄ trahit i ip̄a
origie vocat^o origiale q; p̄t etiā dici natu
rale: non q; ſit ex eēntie nature ſ qm̄ pp̄t
ei^o corrūptōem cū illa aſſumit. **P**ctm̄ aut
qd̄ q̄ſq; fac̄ poſtq; p̄ſōa ē p̄ſonale p̄t noīa
ri q; vicio p̄ſōe ſit. **S**ilī rōe p̄t dici origial
z p̄ſonal iuſticia. **S**i qd̄ adā z eua origia
liſ h̄ ē i ip̄o ſui initio mox vt hoīes extite
rūt ſine iteruallo iuſti ſil fuerūt. **P**erſonal
at̄ dici p̄t iuſticia cū i: uſt^o accipit iuſticiā q̄
i origie nō habuit. **E**rgo adā z eua ſi iuſti
ciā ſeruaffēt origiale: q; de illis naſcerētur
origialiter: ſic illi iuſti eēnt. **Q**m̄ at̄ p̄ſōa
liter peccauerūt. cū origialiter fortes z in
corrūpti habērēt p̄tātē ſp̄ ſeruādi ſine dif
ficultate iuſticiā: totū q; erāt infirmatū et
corrūptū ē. **C**orp^o qd̄ q; tale p^o pctm̄ fu
it q̄lia ſūt b: uitoz aialiu corrūptōi z carna
lib^o appetitib^o ſbiacētia: aīa x̄o q; ex coru
ptōe corpis z eiudē appetitib^o atq; ex
digētia bonoz q; pdidit carnalib^o affecti
b^o ē ifecta: nō potuit h̄ſe p̄ſonale iuſticiā.
Qualiter hūana natura corrupta eſt.
Et extra illos de illa nihil erat: to
ta ifirmata et corrupta ē. **R**eman
ſit igi i ea debitū iuſticie integre ſine omī
iuſticia q̄ accepit: et debitū ſatiffaciēdi q; z
eā deſeruit cū ip̄a corrūptōe q̄ prop̄ pec
catū icurrit. **S**ic itaq; ſi nō peccaſſet q̄lis
ſctā ē a deo tal^o ppagareſ ita poſt pctm̄ q̄
lē ſe fec̄ peccādo tal^o ppagaſ. **Q**m̄ igi p
ſe nec ſatiffacere p pctō nec iuſticiā dere
lictā recupare valz et corp^o qd̄ corrūpitur
aggūat aīam et tūc maxie qm̄ ifirmū ē vt
i ifātia: z i vtero m̄ſis vt nec itelligere iu
ſticiā poſſit: videſ eē nccē eā ifātib^o naſci
cū debito ſatiffaciēdi p primo pctō qd̄ ſp̄
cauere potuit et cū debito habēdi origia
lē iuſticiā q; ſp̄ ſeruare valuit. **N**ec ipotē
tia excuſat eā i ip̄is ifātib^o q; i ill nō ſoluit
qd̄ debet: qm̄ ip̄a ſibi ſec̄ eā deſerēdo iuſti
ciā i primis hoīb^o i q̄b^o tota erat: et ſp̄ de
bitrix ē h̄ſe p̄tātē quā ad ſeruādā ſp̄ iuſti
ciā accepit: h̄ eē videri p̄t imfātib^o origia

et peccato originali

le pctm **A**ddam^o etiā pctā proximoz par-
rētū q̄ reddūtur i terciā et quartā genera-
tōem. Quis enī queri possit vtruz oīa hec
itelligēda sint i originali pctō an nō: tñ ne
propter hoc q̄ q̄ro videar leuigare illd po-
nā istd eē tale: vt a nullo graui^o oñdi possit

Quā sit pctm nisi i volūtate rōnali.

Az siue h̄ totū sit origiale pctm si-
ue aliō min^o puto nullatenus illd
posse asseri eē in īfāte añq̄ habeat
aiāz rōalē sicut nec i adā fuisse iusticiā pri-
uāq̄ fieri hō rōnal. Nā si adā z eua gene-
rasset sine pcedētī pctō n̄ tñ eēt i seie iusti-
cia nec eē possz pri^o q̄z formarēt inuicētes
hoiem. Si ḡ semē hoīs n̄ ē susceptibile ius-
ticiae pū q̄z fiat hō nō p̄t suscipere origiale
pctm añq̄ hō fiat. Nēpe origiale pctm eē
iusticiā dubitari n̄ dz. Nā si oē pctm ē ius-
ticia z origiale pctm ē pctm: vtiqz ē z i
iusticia. Sz si dicē aliqz n̄ eē oē pctm i iusti-
cia. dicat posse s̄l i aliq̄: z eē pctm: z nullā
eē iusticiā: q̄ videt̄ incredibile. Si dō dr
origiale pctm n̄ eē absolute dicēdū pctm
s̄ cū additāto origiale pctm s̄c̄ pict^o hō
n̄ de hō ē h̄ de hō pict^o p̄ctō seq̄ qz īfās
q̄ nullū hz pctm nisi origiale mōs ē a pctō.
nec fuit sol^o inter hoīes fili^o virgīs i vtero
mris et nascēs d̄ m̄re sine pctō. et aut n̄ dā
nat̄ īfās q̄ morit̄ sine baptismo nullū h̄is
pctm p̄ter origiale: aut sine pctō dāpnat̄.

Sz nihil hoz accipim^o. Quare oē pctm ē
iusticia et origiale pctm ē absolute pctm
vñ seq̄ q̄ ē iusticia. Itē si dō n̄ dāpnat̄ ni-
si p̄p̄ iusticiā dāpnat̄ at̄ aliquē p̄p̄ ori-
giale pctm ḡ n̄ ē aliō origiale pctm q̄z ius-
ticia. Qd̄ si ita ē origiale pctm n̄ ē aliō q̄z
iusticia id ē absētia debite iusticie si videt̄
eē iusticia nisi i natura: q̄ cū dz h̄re iustici-
az n̄ hz: vtiqz origiale pctm claudīt sub ea
dē diffinitōe iusticie. At si iusticia ē rctitu-
do volūtatis p̄p̄ se fuata nec ista rctitudo
p̄t eē nisi i rōnali natura ḡ n̄ ē vlla natura
susceptibil̄ iusticie p̄ter rōnalē. Quāqz qm̄
iusticia n̄ p̄t eē nisi vbi iusticia dz eē: origi-
nale pctm: q̄ ē iusticia n̄ ē nisi i natura rō-
nali. Rōnal̄ at̄ natura n̄ ē nisi dō z āglus
et aiā hoīs p̄ q̄z hō dr rōnal̄ sine q̄ n̄ ē hō
Qm̄ ḡ n̄ ē origiale pctm nec i dō nec i an-
glo n̄ ē nisi hoīs aiā rōnali. Sciēdū q̄z ē

qz iusticia n̄ p̄t eē nisi i volūtate si iusticia ē
rctitudo volūtatis p̄p̄ter se fuata q̄re nec
iusticia. Nō enī vocat̄ absētia iusticie ius-
ticia nisi vbi dz eē iusticia. Nihil itaqz p̄t
ipam iusticiā vñ iusticiā dr iustū vñ iustū
nisi volūtatis aut p̄p̄ter volūtate iustā vñ i-
ustā. Per hāc dicim^o iustū vñ iustū hoīez
vñ āglm̄ iustā vñ iustā aiām siue actōem.

Quā nihil p̄ se sit iustū aut iustū nisi ipa
iusticia vñ iniusticia et q̄ nihil puniat̄ nisi

Nihil ei siue volūtatis vñ iusticia
s̄ba siue actō siue aliq̄ aliō p̄ se cō-
sideratū ē iustū nisi iusticia: aut i-
ustū vel pctm nisi iusticia nec ipa volun-
tatis i q̄ ē iusticia siue iusticia. Nihil ei evis
illa aīe p̄ q̄z ipa aiā vult aliō: q̄ vis instrū-
volēdi p̄t dici (s̄c̄ vñ instrūmētū vidēdi)
q̄z volūtate noīam^o: et aliō ē iusticia quā
h̄ndō iustā volūtatis: z q̄ carēdo iustā vo-
cat̄. Dr ei volūtatis eiusdē instrūmētū ad af-
fectōes z vñ q̄ h̄ lōgū ē inferē. Nec ipi ap-
petit^o q̄s aplos carnē vocat̄ (q̄ cupiscit
aduer^o spm̄: z legē pcti q̄ ē i mēbr̄ repug-
natē legi mēri) iustū vñ iustū se p̄ se p̄siderā-
di. Nō ei iustū faciūt vñ iustū sc̄ciētē: s̄ i-
ustū tātū volūtate (cū n̄ dz) p̄sc̄ciētē. Dicē
ei apl̄s nihil dāpnatōis eē h̄is q̄ sūt i x̄po
īhu q̄ n̄ sc̄bz carnē ābulāt̄ id est: n̄ carni vo-
lūtate p̄sc̄ciūt. Nā si sc̄ciētē sine p̄sc̄su ius-
tum facerēt seq̄rē dāpnatio. Quare nō
eos sc̄tire s̄ eis cōsc̄tire pctm ē. Si enī iusti
p̄ se eēt q̄tēs ill̄ sc̄tirēt iustū facerēt. Sz
q̄n̄ bruta aīalia ill̄ p̄sc̄ciūt n̄ dūr iustā. Itē
si pctā eēt aufere^o i baptismo cū oē pctm
abstergit̄ q̄ neq̄qz fieri palā ē. Quare n̄ ē
i eoz eēntia vlla iusticia s̄ i volūtate rōa-
li illos iordiate seq̄nte. Cū ei ill̄ resistit vo-
lūtatis cōdelectādo legi dī s̄m̄ iteriorē hoī-
nē tē ē iustā volūtatis. Iusticiā ei q̄z lex iubz
z legē dei dicē qz a dō ē z lege mēri qz p̄ mē-
tē itelligit̄ sic lex vet^o lex dei dicē qz a dō
ē z lex moisi qz p̄ moīse m̄strata ē. Qd̄ q̄
dē dixi nllā actōem p̄ se iustā dici s̄ p̄p̄ter
iustā volūtate i ill̄ planū ē q̄ n̄ iuste pos-
sūt fieri aliq̄n̄ vt ē hoīez occidē: sic fecē fi-
neis: z vtriusqz sex^o cōmixtio vt i iugio
z sic i baut̄ aiab^o. In ill̄ vero q̄ nū q̄z nisi i
iuste p̄nt eē vt ē p̄ iurium z qd̄ā aīa q̄ nec
sunt nomināda nō ita facile itelligit̄. Sz
si aliqua actio: q̄ fit aliud: q̄ nō ē nisi dū fit

De cōceptu virginali

aliis et p̄ acto eo trāsit vt iā n̄ sit aut op̄ q̄ fit et remanet. Verbi gr̄a. Ascribendo qd̄ scribi nō debz trāsit scriptio q̄ fuit scriptur̄ re q̄ remanēt) eēt pctm̄ trāseunte actōe vt iā nō sic trāsiret similiter pctm̄: nec iam esset aut q̄ diu remanēt qd̄ fit nūq̄ deleret pctm̄. S; videm̄ pctā sepe n̄ delē actōe deleta: et deleri: ope non deleto. Quare actio que trāsit: nec opus q̄ remanet ē ali: quādo pctm̄. Deniq; si de actōib̄ volūtarijs q̄ iuste fuit arguūtur mēbra z sens̄ q̄ b̄ fuit: r̄idere possūt. De^o nos: z ptātē q̄ i nobis ē subiecit volūtati: vt ad imperiū ei^o nō possum^o nō mouere nos z facere q̄ vult. Imo illa mouet nos velut instrumenta sua z fac̄ opa q̄ videmur facere nec nos possum^o illi p̄ nos resistere nec opa q̄ fac̄ possūt nō fieri dñationi quā de^o nobis dicit nec possum^o nec debem^o nō obedire. Quā illi obedim^o do q̄ hāc legē nobis dedit obedim^o. Ergo qd̄ peccāt mēbra vel sens̄ v̄l opa q̄ de^o sic subiecit voluntati si seruāt qd̄ de^o ill' ordinauit. Quicqd̄ igit̄ faciūt totū iputādū ē volūtati. Qd̄ cū ita sit miraf̄ forsitā: q̄s cur p̄ culpa volūtatis mēbra puniātur v̄l sens̄. Vex nō ita est: nō em̄ puniūt nisi volūtas. Nā nihil ē ali: cui pena nisi qd̄ ē cōtra volūtātē et nulla res penaz sentit nisi q̄ hz volūtātē mēbra at̄ z sēs̄ p̄ se nihil volūt. Si igit̄ volūtas i mēbris z sensib̄ opaf̄ ita i ill' ip̄a torq̄tur aut delectaf̄. Qd̄ si q̄s nō accipit: sciat in sensib̄ z mēbris nō nisi aiām i qua ē volūtas sentire z opari: z ido i ill' torq̄ri aut delectari: hz tñ vsus vt actōes q̄s fec̄ iusta volūtas vocem^o pctā: q̄ i volūtate q̄ fuit et pctm̄. Nam etiā q̄busdā noīa q̄b̄ significaf̄ eas iuste fieri vt fornicatō mēdatiū. S; aliud itelligit̄: cū q̄si actio v̄l platō aliud cū vtz iuste fiat consideraf̄.

Quā malū q̄ ē pctm̄ siue iusticia nihil sit. Deniq; ois eēntia ē a deo: a q̄ nihil ē iustū. Quare nlla eēntia ē iniusta p̄ se. Iniusta aut̄ oīno nihil est sic cecitas. Nō em̄ aliud ē cecitas q̄ absentia vis̄ vbi d̄z eē: q̄ nō magis ē aliud i oculo vbi d̄z eē visus: q̄ i ligno vbi nō debz eē.

Nō em̄ ē iusticia tal' res q̄ ificiat z corrūpat aīa velud corp^o venēdo z q̄ faciat aliis sic videt̄ quādo maliciosus hō mala facit opa. Nā quēadmodum cui i domita fera ruptis vinculis discurrēdo seuit z cū nauis si gubernator dimisso gubernaculo dimittat eam vētis et moribus maris vagatur et inuehit in quolibet pericla dicimus qz hoc facit absentie cathene: vel gubernaculi: nō qd̄ absentia eoz aliud sit aut q̄c̄q̄ faciat: sed qm̄ si adesset faceret ne seiret fera aut peirz nauis. Ita cū mal^o hō seuit et i q̄libet aīe sue pericla q̄ sūt mala opa i pellit: clamam^o qz h̄ opaf̄ iusticia: non q̄ ip̄a vlla eēntia sit: aut faciat aliud: sed qm̄ volūtas (cui subditi sūt oēs volūtarij mot^o toti^o hoīs) absente iusticia diuersis appetitib̄ implia: se z oīa sibi subdita i multimoda mala leuis: z effrenata: z sine rectorē p̄cipitat: qd̄ totū iusticia si adeēt: p̄hiberet ne fieret. Ex hijs ḡ facile cognoscit̄ qz iusticia nullā hz eēntiā: q̄suis iniuste volūtatis effect^o z act^o: q̄ p̄ se considerati aliis sibi vsus iusticiā nos. Hac ip̄a rōe itelligim^o malū nihil eē. Sic em̄ iusticia n̄ ē aliud quā absentia debite iusticie: ita malū nō ē aliq̄s absētia debiti boni. Nulla at̄ eēntia (q̄suis mala dicat̄) ē nihil: nec malā eē ē illi eē aliqd̄. Alii em̄ eēntie ē aliud malā eēntiā eē: quā deesse illi bonū qd̄ debet h̄re. De esse vero bonū qd̄ debet adeē nō ē aliud eē. Quare malū eē: n̄ ē illi eēntie aliqd̄ eē: hec breuit̄ de malo qd̄ sp̄ ē nihil i dubitāter qd̄ ē iusticia: dixi. In comoditas em̄ nō ē malū: vnde i comoda mala dicuntur: q̄ aliq̄n nihil ē vt surditas z cecitas aliq̄n videtur eē aliud: vt dolor z tristitia.

Qd̄ at̄ iusticia sit rectitudo volūtatis propter se seruata z iusticia nō sit aliud quā absentia debite iusticie: z nllā habeat eēntiā q̄ etiā ois eēntia sit a deo z nihil sit a deo nisi bonū: sufficiēter me puto oñdusse i eo tractatu quē feci d̄ casu dyaboli. S; de iusticia pleni^o in eo quē edidi de veritate. Qz cū puuit d̄s p̄ pctō n̄ punitat p̄ nichilo: Quidā cū audiuit pctm̄ nihil eē solēt dicē. Si pctm̄ nihil ē: cur punit de^o

et peccato originali

hominē pro peccato: cū pro nihilo puniri nō debeat. Quibus quāvis humilis sit questio tamen quia quod querunt ignorant. aliquid breuiter respōdendum est. Licet pariter nihil sit absentia iusticie: z vbi debet esse iusticia z vbi nō debet esse: punit tamē deus recte peccatores nō pro nihilo sed propter aliud (quod in p̄fato libro dixi) quia z debitum sibi honorem quem sponte reddere inuoluerunt ab iniuris exigit: z ne quid in ordinatus sit in regno eius: eas seperatim a iustis ordine competenti disponit. Creaturas autem in quibus iusticia non debet esse non punit: pro absentia iusticie: hoc est pro nihilo: quia non est aliud quod ab illis exigat: nec ordo congruus viuifitatis rerum hoc exoptulat. Sic itaq; cum punit deus pro peccato quod ē absentia debite iusticie: que nihil est: non omnino punit pro nihilo et verum est: quia nisi sit aliud propter quod punire debeat: omnino nō punit p̄ nihilo. Nā peccatū z iniusticiam nihil esse z hec nō esse nisi in rationali volūtate nec vllam essentiā pprie dici iniustā nisi volūtate: ex hīs que dicta sūt apertū eē existimo. Videt itaq; sequi q̄ aut infās statim ab ipsa cōceptione animam habet rationalem: sine qua volūtatem rationalem nequit habere: aut in eo non est originale peccatum mox cum cōceptus est. Quare autem mox ab ipsa cōceptione rationalem animam habeat: nullus humanus suscipit sensus. Sequitur enim vt quotiens susceptum semen humanū: etiam ab ipso momēto susceptionis parit: anteq; perueniat ad humanā figurā tocies damnatur in illo anima humana: qm̄ non reconciliatur per xpm̄ qd̄ est nimis absurdum. Hec igitur pars huius diuisionis penitus relinquēda est. Sed si non statim infans ab ipsa cōceptione habet peccatū: quid dicit. Job deo. Quis potest facere mūdum de immūdo conceptum

semine: nisi tu qui solus es? Et quomodo vix est. quod dicit David: in iniquitatibus conceptus sum z in peccatis cōcepit me mater mea? Querā igitur si possum: quō (quāvis nō statim ab ipsa cōceptione) sit in infātib; peccatū de immūdo tamen semine in iniquitatibus z peccatis concipi dicatur. Sepe vtiq; diuina scriptura asserit aliud esse quādo nō est: idcirco quia certū est futurū esse. Sic quippe deus ad de ligno vetito dicit. In quacūq; die comederis ex eo morte morieris: non quod ea die mortuus sit corpore: sed qm̄ die illa necessitatem accepit aliquādo moriēdi. Et paulo similiter ob necessitatem moriēdi aliquādo ait. Si autem xps̄ in vobis est: corpus quidem mortuū est propter peccatum: spūs vero viuūt propter iustificationē. Non em̄ corpora eorū quibus loquebatur mortua erāt sed mortura propt̄ peccatū: quia per vnū hominem peccatū in hūc mūdū intrauit: z p̄ peccatum mors. Sicut in adā oēs peccauim⁹ quādo ille peccauit nō q; tūc peccauim⁹ ipsi qui nō dū eramus. Sed q; de illo futuri eram⁹ et tūc facta est illi necessitas: vt cum essem⁹ peccarem⁹ qm̄ per vnus inobediētiā peccatores cōstituti sūt multi. Simili mō de immūdo semine in iniquitatibus z in peccatis cōcipi potest hō intelligi nō q; in semine sit immūdicia pcti aut pcti siue iniquitas sed q; ab ipso semine et ipsa cōceptōe ex qua incipit hō esse accipit necessitatem vt cū habebit animam rationalem habeat peccati immūdiciā que nō est aliud quā peccatum z iniquitas. Nam etsi ex viciosa concupiscentia generet infās nō tamē magis ē in semine culpa quā est in sputo vel in sāguine si quis mala volūtate expuit aut de sāguine suo aliud emittit: non em̄ sputum aut sanguis sed mala volūtas arguitur. Patet igitur quomodo z infantibus nō statim ab ipsa conceptōe sit peccatum z

De cōceptu virginali

vera sūt q̄ de diuina scriptura opposui
Quippe non est in illis peccatū q̄ non
habēt (siue qua nō inest peccatū) volū-
tatem z tamen dicitur inesse qm̄ in semi-
ne trahūt peccādi (cū homines iā erūt)
necessitatē. Si ḡ hec vtrūto vera sunt:
que assumit de parēte ad prolē q̄ nullā
habet volūtātē nullū est in eo peccatū.

¶ Semē hoīs dicatur immūdum et
cōcipi in peccatis q̄uis i eo nō sit pctm̄

Itaq̄ perspicuū est quod in eo
quod filius dei in personā suā
assūpsit de virgine: nulla potu-
it esse peccati macula. Sed z dictum est
quia semen a parētibus trahitur cuz ne-
cessitate peccati futuri cū fuerit anima:
tum anima rationali: hoc vtiq̄ non est
propter aliud nisi quia humana natura
nascitur in infātibz (vt dixi) cum debi-
tus satisfaciēdi p̄ peccato ade (z secūdū
quod posui proximozū parentū) qd̄ ne-
quaq̄ facere potest: z q̄diu nō facit pec-
cat. z quia sola per se non valet iusticiā
habere quā deseruit: z anima q̄ grauat
corpore q̄ corūpitur nequit eam saltez
intelligere que nec seruari potest nec ha-
beri nō intellecta. Quapropt̄ si ab hīs
necessitatibus semē assūptū de virgine li-
berum ostēdi poterit: palā erit: quia nul-
lam peccati necessitatē traxit. Qd̄ sola
quidē necessitas qua hūana natura so-
la p̄ se iusticiāz recuperare nequit: z illa
qua corpus quod corūpitur aggrauat
animā vt eandem iusticiā: nec acceptaz
in etate perfecta: sine auxilio gratie ser-
uare: nec in infātibz saltem intelligere
queat ab illo semē sint aliene. facile mō-
strari valet per vnitātē p̄sonalē assumē-
tis z assumptę nature si prius necessitas
illa repellit qua ad satisfaciōnē p̄ pec-
catis primozū z proximozū parentum
astringi videtur. Sed q̄ illud nullū se-
quatur a proximis parentibus debitu-
dubium non erit si a debito primozū pa-
rentum intelligi poterit. hoc igitur ad-

iuuante deo conabor primū quomodo
cognosci possit z inuestigari: quatenus
hoc demonstrato in alijs non sit necesse
multum laborare.

¶ In semine sūpto de virgine nō sit
peccatū nec necessitas futuri peccati.

Ad quod mihi videtur querēdū
in primis cur sepius z speciali-
peccatū (quo dāpnatū est hūa-
num genus) magis imputet̄ ade q̄ eue
cum ip̄a prius peccauerit et adā post et
per illam. Dicit em̄ ap̄tus. Sed regna-
uit mors ab adā vsq̄ ad moysē etiam
in eos: qui non peccauerunt in similitu-
dinez p̄uaricatōis ade. Multa quoq̄
alia legūtur que magis adam q̄ eue
criminari vidētur. Quod ideo fieri exi-
stimo quia illa duozū copula tota in-
telligitur in nomine principalis partis:
sicut sepe p̄ partem totum solet signifi-
cari: aut qm̄ adam cū costa sua q̄uis in
mulierem edificata dici poterat adā: si-
cut legitur quia deus masculū z feminā
fecit eos z benedixit eis. Et vocauit no-
men eozū adam in die quo creati sunt.
Aut idcirco quia si nō adā sed sola eua
peccasset non necesse erat totum huma-
num genus perire: sed solam eūā. Pote-
rat namq̄ deus de adam in quo semen
omniū hominum creauerat aliā facere
mulierem p̄ quā de adam propositū dei
perficeretur. Eisdem rationibus signifi-
cabo p̄ nomen ade eos ambos nisi cum
necesse erit eos discernere.

¶ Cur peccatū quo dāpnatur hūanum
genus magis imputatur ade q̄ eue cuz
ille post z per illā peccauerit.

¶ Et quidē vnusquisq̄ filius ade
homo per creationē z adāz per
propagationem z persona p̄ in-
diuiduitatē qua discernit̄ ab alijs. Nō
em̄ habet hō esse ab adā: sed p̄ adā. Nā
sicut adam nō se fecit hoīem: ita nō fecit
in se naturā p̄pagādi sed de q̄ eū crea-
uit hoīem fecit in eo hanc naturā vt de

et peccato originali

propagarētur hoīes. **D**ubiū aut nō est vnde vnusquisq; alligē debito de quo agitur: nō eīn inde quia homo ē: nec qz persona est. **N**am si idcirco vnusquisq; huius debiti reus est: quia ē homo aut persona: necesse erat adam priusq; peccasset ad hoc debitū astrictum esse quia erat homo et persona: quod ē absurdissimū. **R**estat igit vt p hoc tantū sit debitor: qz est adā sed nō simpliciter qz ē adā s; qz est peccator: adā: quippe sequeret: qz si nūq; peccasset adā tñ qui de illo pparētur cū hoc debito nascerētur qz impium est. **N**on incōgruū est hoc repetere qz iam supra dictū est: cur scilicet vnusquisq; peccato vel debito ade grauatur idcirco: quia de illo pparatur cum eiusdem peccati conscius non fuerit. **C**um enim fecit deus adam fecit in eo naturā propagandī qz subiecit eius potestati vt ea vteretur pro sua voluntate: qz diu ipse vellet subditus esse deo: nō vt illa vteretur bestiali vt irrationali voluptate s; humana et rationali voluntate. **S**icut enim est bestiarum nihil velle cum ratione: ita hominū est nihil velle sine ratione: quod semp dberet: quia potestates hanc accepit adam et eā semper seruare potuit. **D**edit etiam illi deus gratiaz vt sicut quando illū condidit (nulla propagandī operāte natura aut volūtate creature simul) fecit eum et rationalem et iustum: ita simul cū rationalem haberent animam: iusti essēt quos generaret operante natura: et volūtate: si nō peccaret. **E**adem quippe ratione qua monstratur rationalem naturā iustam esse creatam (quod in prefato feci opusculo) probat etiā: qz qui ex humana natura pparētur nō precedente peccato ex necessitate: iustitiam pariter haberēt: cum rationalitate. **S**iquidem qui creauit primum hominē sine parētum generatōe: creat etiam omnes qui per creatam sūt ab illo propagandī naturā. **O**mnis igit

tur homo si peccatum non precessisset simul esset sicut adam et iustus et rationalis. **Q**uoniam vero adam subditus noluit esse dei voluntati: ipsa natura propagandī qzuis remaneret: non fuit subditus ita eius voluntati: sicut esset si nō peccasset et gratiam qz de se propagandī seruare poterat perdidit: atq; omnes qui operante natura qz acceperat propagandī eius astricti debito nascuntur. **P**robem qm̄ humana natura (que sic erat in adam tota vt nihil de illa extra illū eēt) peccando sine omni necessitate deū ex honorauit (Vnde et p se satisfacere non potuit) gratiam qz acceptā propagandīs de se semp potuit seruare perdidit: et peccatū secum comitante pena peccati (qz tūc qz per datam propagandī naturam pparatur) trahit. **H**unc igit cōsiderandum est vtrū hec quasi hereditas peccati et peccati pena ad hominē p virginem de adā propagatā iuste ptrāseat. **C**ertum quidē est qz adam non accepit naturam propagandī nisi per virū simul et mulierem. **S**iquidem hūana natura non habet et impossibile cognoscit vt solus vir aut sola mulier hominē generare queat: natura tamē voluntate propria operāte. **S**icut nāq; lim^o terre non acceperat naturā aut volūtate qua operante vir primus de illo fieret: qzuis eēt de quo a deo fieri posset: sic nō est facta mulier de costa viri aut vir de sola muliere operante natura aut volūtate hoīs. **S**ed deus propria volūtate et potestate fecit virum de limo vnū: et alterū de sola femina: et feminam de solo viro: licet enim nihil fiat: nisi voluntate dei faciēte aut permittēte: quedam tamen sola potestas et volūtas eius facit: quedam creata natura: quedā volūtas nature. **S**ed sicut creata natura nihil per se facere potest nisi quod a volūtate dei suscepit ita volūtas nature nequit per se qz oporari nō qz natura adiuvat aut concedit.

De cōceptu virginali

Sola dei volūtas fecit in principio rez naturas: dans quibusdā cōpetētes singulis volūitates: vt nature z volūitates secūdū ordinē sibi traditū suū opus: in rerū cursu p̄soluerēt: z adhuc multa facit cum de eisdem naturis et volūtatib⁹ operatur: quod ille secūdum suū vsū et propositū nequaquā facerēt. Soli⁹ quippe volūtatē dei est opus tū mare siccū iter intra se populo p̄bet: tū mortui resurgūt: tū aqua subito in vinū couertitum spūs̄facto corda hoīm ea que nec p̄ se nec per aliam creaturā sciūt docētur: tum noxie volūtatē a suo impetu sola gratia regente ad hoc quod prodest cōuertitur: cū alio multa sūt que nec creatura nec eius volūtas per vsitatū cursū suū operatur. Natura leuīa cursū grauiā deo: sum trahit: terrā aliquādo p̄ volūtatē colente z semināte: aliquādo nullo volūtatē opere p̄cedēte herbas et arbores innumeras producere z eas fructificare facit: z alia multa que facilius vsu quā doctrina cognoscim⁹. Volūtatē imputatur illa que sunt hoīs iter facere: edificare scribere: loqui: z similia quā non nisi volūtas facit. Cum igit̄ omnia que fiunt si diligētē considerētur fiant aut sola volūtatē dei: aut natura secūdū vim a deo illi inditam: aut volūtatē creature: z ea quā nec creatura nec creata nec volūtas creature: sed solus deus facit: semp mirāda sint apparet: quia tres sūt cursus rerum scilicet mirabilis: naturalis volūtatē: z mirabilis quidē alijs aut eorū legi nullaten⁹ subditus est: sed libere dominat̄ neq; illis facit iniuriā quando eis obuiare videtur: quia nihil habēt nisi quod ab illo acceperūt nec ille dedit eis aliud nisi sub se. Quā ergo p̄pagatio viri de sola virgīe ita nō est naturalis aut volūtatē sed mirabilis: sicut illa que mulierē p̄tulit de solo viro: z sicut creatio viri de limo: palā ē quia nequaquā subiacet legib⁹ z meritis illi⁹ pro

pagatōis quā z volūtas z natura quāuis discrete opentur (aliud em̄ ibi facit volūtas aliud natura) pariter tñ verus est hō z adā de nō hoīe z ihesus d̄ sola muliere: z eua de sola viro: sicut est ver⁹ hō quilibet vir aut mulier de viro et muliere. His autē hō aut adam est: aut de adā ē sed eua de solo adā ē: z oēs alij de adā et eua. Quā nāq; maria de qua sola est ihesus de adā z eua est nō potest ip̄e de eisdem nō eē. Sic nāq; expediebat vt quod redēpturus erat genus hūanū: eēt z nasceret de patre z matre omnium.

Cur grauentur peccato ade qui eius conscij non fuerunt.

Quomō autē fili⁹ virgīs non subiacet pctō aut debito ade scilicet sic quoq; difficile nō ē intelligere. Si quidē adā fact⁹ est z iust⁹: z libera pctō: z debito sepe fato et a pena pcti: et beat⁹ z potens seruare semp acceptā iusticiā: z p̄ iusticiā eā quā dixi libertatē z beatitudinē. Quā ergo cū hec bōa sine omni difficultate posset seruare sibi: non seruauit ea sibi ip̄e abstulit z horū se cōtrarijs subiecit: fact⁹ ē itaq; seruus pcti sine iusticie debiti: quod reddere nequit et miserie: de qua ē in potētia: bona p̄dita recupandi. Sicut igit̄ aliter nequiuit sibi auferre bōa que habebat: z attrahere mala que nō habebat: quā nō seruādo sibi bōa cū potuit: ita nulli alij valuit eadem bōa auferre atq; mala inferre: nisi nō seruādo bōa cui seruare quiuit. Seruare autē nulli potuit ea bōa nisi illis quā generatōis ptātes volūtatē subditā accepit. Nulli ergo persone quāuis de eo p̄pagate trāsmittere mala p̄dicta potuit in cuius generatōe nec natura illi data est p̄pagādi: nec volūtas ei⁹ quācuq; operata est aut operari valuit.

Quā p̄pagatio de virgīe nō subiaceat legi z meritis naturalis propagatōis z quā tres sint cursus rez. Quare ade mala p̄dicta nulla

et peccato originali

Item si diligenter puro rationis intuitu sapiētem dei speculamur iusticiā. **N**imis absurdum intelligitur vt per illud semen: quod nō creata natura: nō volūtas creature: nō illi data ptās producit aut semināt: sed solius dei volūtas propria ad procreādum hominē nouo virtute mundum a peccato de virgine segregat alicui peccati seu debiti siue peccati ad eūdem hominem necessitas ptās sear: vlla etiam si non assumatur in persona dei sed vt purus homo fiat. **N**am eadem (ipsa qua non debuit) ratōe de adam facere nisi iustum nec aliquo debito sine in cōmodo grauatū apte mēs rationalis cognoscit eum quez similiter propria voluntate z virtute procreauit alicui malo subditū fieri nō debere: qm̄ nimis incōueniēs ē omnipotēti z sapiēti dei bonitati talem facere rationalē naturam sola propria voluntate de materia in qua est nullum peccatum. **Q**uod qui non intelligit: non cognoscit qd̄ dō non cōueniat. **Q**uapropt̄ etiā si purum hominem sic faceret deus: vt dictum est necesse eēt eum non minorū p̄ditum iusticiā z beatitudine quam fuit adam cū primū factus fuit.

Quia mala ade nulla rectitudine ad illū hominem transeāt.

Item si alicuius mens non capit quod de semine hominis dixi scz non esse in illo peccatū ante animam rationalem sed in mūdum peccato dia et iniquitate propter futuram imūdiciam cū iam erit homo: atq; putat illū immundū esse in ipsa cōceptiōe propeā q; sicut ipse mihi opposui: legif. **Q**uis potest facere mūdum de imūdo cōcepte. et. **I**n iniquitatibus conceptus sū et in peccatis cōcepit me mater mea: nō: hoc laboro quia non indigeo vt qd̄ nō potest capere capiat. **S**ed peto vt qd̄ breuiter dicam attendat. **I**lli vtq; qui h̄ dixerunt aut noluerūt ea intelligi de omni

hominis semine aut tātum de illo quod cū consensu seminaf voluptatis quod non esset nisi brutorum animalium si hō nō peccasset. **A**t si de omni hoc senserunt: q; semen de sola virgine sūptum in mundum tān viri asseruerūt: quod impiū ē credere. **N**ō itaq; hoc de illo scripserūt. **S**ed si de aliquo hoīs semine hoc iuxta hunc sensum prulerunt: non nisi de illo quod cum predicta voluptate concipit̄ intelligi voluerūt. **H**oc aut̄ nulla tenus refragatur nostre rationi que semen de virgine sumptum asserit esse mundum q̄uis de massa peccatrice. **N**ā quemadmodū cecitas nō est nisi in aliqua parte hoīs q̄uis homo dicat̄ cecus nisi in oculo vbi debet esse visus: nō enim est in manu vel in pede: nec surditas nisi in aure cuz hō dicit̄ surdus: ita licet massa generis hūani peccatrix nomine nō tū in vlla parte est eius peccatū: nisi vt dixi in voluptate q; in nulla hoīs cōceptiōe semē habere cognoscit. **Q**uāobiez nulla rōe vera aut vera simili cōtradictēte si cōsiderētur que supra dicta sūt iam libere possum cōcludere quia nulla rō nulla veritas nullū intellectū permittit ad hoīem de virgine cōceptū de peccato masse peccatrice q̄uis de illa sit assumptus alio potuisse aut debuisse accedere etiā si nō esset deus.

Quia si nō esset deus sed purus hō nec eēt esse illū talē esse qualis prius hō factus ē p̄posite rōi nō refraget q; scriptū ē hominem de in mōdo semine et iniquitatibus conceptum etiam si de aliq̄bus proprie dictum sit

Quod si obiciūtur mihi iohannes baptista z alij qui de sterilibus z in quibus p̄senectute natura generāditā erit emortua p̄pagati sūt et quasi per similem rationem putātur debuisse nasci sine peccato z pena peccati: quia per miraculum concepti sunt valde vtique intelligenda est ab istis

De cōceptu virginali

aliena ratio illa que virginalē cōceptio/
nā liberā ab oī peccati mōstrat necessi/
tate. Aliud est em̄ mādatum z in opina
bile atq; nature incognitū facere: z aliū
naturā aut etate aut aliquo vitio debili
tatem sanare: z ad suū opus reuocare.

Nam si adā non peccasset sicut ipse nul/
la senectute nulla causa infirmat^o desi/
ceret sic natura ppagandi creata in illo
et ad vtēdum vt iam dictum eius ptāti
subdita nullo casu a suo cursu impedi/
ret. Nō ergo in iohanne z similibus est
aliū nouū nature ade sicut ē in filio vir/
ginis datū sed quod suis causis infirma
tum erat cognoscit esse reparatū. Qua
re qm̄ illi p ppagatōem naturalē dataz
ade sunt generati nequaq; possunt aut
debent ei de quo agimus in cōceptōis
assimulari miraculo: aut ab originalⁱ vi
culo peccati absoluti possūt offēdi.

Quomō massa peccatrix nō sit totā
Origan dicit ali/ (peccatrix
quis si pur^o homo qui de^o non
ēēt potuit fieri de adā sine oīni
peccati contagione sicut dicitur cur neces
se fuit deū incarnari cū aut per vnū talē
qui esset sine oīni peccato posset pecca
tores deus redimere: aut tot qd necessa
rij erāt ad perficiēdam supnam ciuitatē
hoīes simili miraculo facere. Ad h^{ic} b^{ea}te
uiter respōdebo. Ideo deus fact^o ē ho
mo quia nō sufficeret ad redimēdos ali
os sicut in prefato opusculo mōstratum
est homo nō deus. Idcirco etiā nō fecit
tot hoīes tales quod necessarij erant ne
si nullus de ppagatōe naturali saluare
tur frustra naturam illā in adam condi
disse z quasi q nō bene fecisset coirex/
se videretur q summe sapiētie nō cōue
nit de aliqua natura facere: non lōge su
pra inuestigare pposui quō semē sūptū
de virgine quo monstratū erat nullū eē
peccatum libera necessitatibus pdictis
in quibus oēs alios hoīes cōcepti posue
ram posset intelligi. Et de illa quidem

necessitate qua recuperare iusticiā q; de
seruit hūana natura p se nequit z de illa
qua corpus q; cōrūpitur aggrauat ani
mā z maxime in infātibz illuz liberari
posse quia hō ille deus esset cōfidebā: si
prius ab illo necessi^{as} peccati et debiti
ade z proximozū parētum rationabili/
ter alienarētur. Incepi itaq; q̄rere quō
valeret hic intelligi de necessitate pecca
ti z debiti ade z de alijs vt postea facili^o
qd querebā inueniretur: z habundante
gratia illius de cuius cōceptōis agitur
mūdicia factū est vt non mō ab oī pec
cato z debito z necessitatib^o p̄fat^o liberū
cognoscere sed insup hoīem ita cōcep
tum esse debere pditum nō muneri iusti
cia vel beatitudie qm̄ i qua fact^o ē adaz
intelligibili ratione etiā si non deus sed
purus homo esse p̄baretur. Si quidem
pariter irrationabile videbā z pctm̄ et
penam peccati ab illis parētibus ad il
lum p talem ppagatōem descendere et
deum spōte rationabilē naturā iniustaz
aut nulla eius pm̄ēte in iudiciā mife/
ram facere.

Cur iohānes z alij qui sūnter cōcepti
sūt p miraculū nō sint per se liberi.

Quamuis ḡ d mūdissima virgīe
filius dei verissime cōceptus sit
nō tamē hic ea necessitate factū
est quasi de peccatrice parēti iusta ples
rationabiliter p huiusmedi ppagatōez
nequiret. Sed quia decebat vt illi^o ho
minis cōceptio de matre purissima fieret
Nēpe decēs erat vt ea puritate q maior
sub dō neq̄t intelligi virgo illa iteret cui
de^o p̄ vnū filii suū quē de co: de suo
equalē sibi genitū tāq; seipsū diligebat
ita dare disponebat vt naturaliter esset
vnus idemq; cōmunis dei patris z vir
ginis filius z q; ipse filius substātaliter
faceret sibi infem eligebat: z de q spūs/
sanctus volebat z operatur^o erat vt cō
ciperetur z nasceret ille de quo p̄cede/
bat. Qualiter aut virgo eadez p fidem

De cōceptu virginali

ante ipsā cōceptōem mundata sit dixi
vbi aliā rationem de hoc ipō vnde agif
hic reddidi que due rationes intellectui
meo vidētur ad questionem vnaqueq;
per se sufficere: sed ambe simul aīo vni
ratiōnis et decorē actiones querēti cō-
piose satisficere.

Qur deus incarnatus sit cum de adā
posset facere homines nō deos sine pec-
cato tot quōr sufficerent.

Et quis ad idem tēdant in hoc
tamen differunt q̄ ipsa quidem
quā hic protuli monstrat deum
etiā de peccatrice virginis substātia
qm̄ nusq̄ est in hominis natura p̄ter vo-
lūtatem peccatū prolē debere iustā imo
non nisi iustā nulla ratione repūgnante
tali propagatōe producere. Illa vero p-
bat q̄ etiā si in tota virginis essentia pec-
catum esset: tamē ad huiusmodi cōcep-
tionis mūdiciā per fidem mūda fieri
possit. Atq; in ista omnis mortis neces-
sitas et cuiuslibet corruptionis siue labo-
ris ab illo homine aperte excluditur nē-
la autem questio ori de hoc ipō videt
sed sufficenti ratione si diligēter perspe-
cta fuerit soluitur. Quapropt̄ ex vtraq;
palam ē quia nihil nisi pia volūtate do-
minus nostre et redēptor sustinuit in oī-
bus que passus est.

Que de virgine iusta deus cōceptus sit
nō ex necessitate quasi de peccatrice nō
posset sed quia sic decebat.

Tmibi videtur de peccato quō-
dam originali sicut p̄posui suf-
ficiēter ostēsus est quō ad homi-
nē de virgine cōceptū nulla ratione de-
scendere a parētibus potuit sed potius
iustus et beatus fieri ratōe exigente de-
buit. Probrem qm̄ de iusto patrē secun-
dum diuinā et de iusta matre scōm hūā-
nā naturā iusto ab ipso origine vt ita di-
ctū sit natus est non incōgruē pro origi-
li iniusta q̄ oēs filij ade habēt a sua ori-
gine iusticiā originalē habere dicēdus ē.

Quomō ista ratio et altera alibi data
concordent et different.

Ade personali iniusticia supflu-
um est disputare quod ad illum
nō attigerit qm̄ humana natu-
ra nunq̄ in illo sine diuina fuit nec illius
anima vnq̄ agrauata contra volūtatem
aut vllomodo impedita est corpore cor-
ruptibili: que anima qm̄ ipa imo tot^{us} il-
le homo et verbū dei deus vna persona
semper existit nūq̄ sine p̄fecta iusticia
et sapientia et p̄tate fuit quā semper ase-
ipso ille secūdum personā sicut deus ha-
buit licet in naturis humana a diuina qd
habuit accepit. Alciorem autē aliam ra-
tionem quō deus assumpsit hominē de
massa peccatrice sine peccato velud azi-
mum de fermēto p̄ter istam q̄ hic et il-
lam quā alibi posui esse non nego: quaz
si mihi ostēsa fuerit libētē accipio et me-
as siquidem nō arbitror contra verita-
tem poterint ostēdi non ceneo.

Quar^o de virgine pro originale pec-
cato habuerit originali iusticiam.

Pro peccatū originale nec ma-
ius potest esse q̄ dixi nec minus
quia cuz infans iā rationalis est
humana natura nō habet in illo iusticiā
q̄ accepit in adā et quā semper deberet
habere: nec eam excusat impotētia quia
non habet sicut supra dictum est. Illud
tamen nō per omnia tam graue sicut su-
pra posui existimo. Nam qm̄ ad homi-
nem de virgine cōceptum ostēdere vo-
lebam illud non pertinere tale istud con-
stitui cui aliud non possit addi nec sicut
dixi propter hoc qd inuestigabam vide-
re pondus eius minorare. De quo quid
mihi videatur breuiter nūc aperia. Pec-
catum apertita in infātes descendere: vt
sic puniri pro eo debeant ac si ipsi singu-
li illud fecissent personaliter sicut adam
non puto: q̄uis propter illud factum sit
vt eorum nullus possit nasci sine pecca-
to qd sequitur dāpnatio. Cum enim dicit

De conceptu virginali

apls qz mors regnauit ab adaz vsqz ad moysen etiaz in eos qui nō peccauerunt i similitudinē preuaricatōis ade aperte videtur significare qz non illis personaliter imputet ipa ade puaricatio aut aliud tāmagnū qzuis oēs filios ade excepto xgis filio pctōres et filios ire i scriptis suis pnūciet. **Nā** cū ait etiā in eos q nō peccauerūt in similitudinē preuaricatōis ade pōt sic intelligi ac si dicat etiā i eos q nō tm peccauerūt qstū adā peccauit puaricādo. **Et** cū ait, lex autem subintrauit vt habūdaret delictum aut intelligemus peccatuz ante legem in illis qui nō peccauerunt i similitudinem preuaricatōis ade minus quā ade pictū aut si nō minus erat habūdauit in eis peccatum post legem vltra pctm ade qz intelligere nequeo cū illud considero de cuius pōdere et satisfactōe in cur deus hō qz mihi visum est sicut iā legisti exposui. **Ueruz** est tamen qz nullus ad hoc ad qz hō factus est z propagatio illi data est restituitur nec a malis iniqz incidit hūana natura eruitur non per satisfactōem illius peccati per quod i eadē mala ipa se precipitauit. **Dicit** aliquis si nō habent singuli pctm ade: quō asseris nullū saluari sine satisfactōe peccati ade. **Nā** qualiter iustus deus exigit ab illis satisfactōem peccati qz nō habēt. **Ad** quod dico. **Deus** nō exigit ab vllō peccatore plusqz debet. **Sed** quoniam potest reddere quātū debet solus xps reddidit p oibus qz saluātur plusqz debetur sicut iam in prefato opusculo dixi. **Adhuc** alio qz modo videndū est qua ratione peccatū minus sit in infātibz qz in adā cū ab illo i oēs descēdat. **Per** vnū enī hominē qz ē per adā peccatū intrauit i hūc mundū et p pctm mors. **Cur** aut min⁹ sit nō cognoscit si cur et quō insit nō intelligat. **De** qzitate originalis peccati. **XX.**
Quid qzuis supradictuz sit qzū opus erat ad hic quod quereba

tur tamen non erit supfluum si hoc breuiter repetitur. **Equidem** negari nequit infantes in adā fuisse tū peccauit sed in illo causaliter siue naturaliter velud in femine fuerūt in seipsis psonaliter sunt: qz in illo fuerunt ipm semē in se singuli sūt diuerse psone. **In** illo non alij: ab illo in se alij qz ille. **In** illo fuerūt ille: in se sunt ipse fuerūt igit in illo sed non ipi qm nō dum erāt ipsi: forsitā dicit aliquis istud esse quod alij homines in adā fuisse dicuntur quasi nihil et inane quoddam est nec est nominādū esse. **Dicat** ergo illud eē fuisse nihil aut falsum siue vanuz quo fuit xps: scdm semē in abraam in dauid et in alijs patribz z quo oia que sūt ex femine fuerūt in feminibus: z nihil fecit se decum cū oia que procreatur ex femine ipse fecit prius in feminibus ipis. z dicat nihil vel vanū aliud esse hoc qz si vero non esset hec que videmus esse nō esset. **Si** enī verū non est ea que natura procreat ex feminibus in illis pri⁹ aliud fuisse nullomō ex ipsis esset. **Qd** si hoc dicere stultissimū est nō est falsum vel vanū sed verū z solidū esse fuit quo fuerūt omnes alij hoies in adā. **Hec** fecit deus inane aliud cū eos in illo fecit esse. **Sed** sicut dictū est in illo fuerūt nō alij ab illo z ideo lōge aliter qz sūt in seipsis. **Uerū** qzuis cōstet eos in illo oēs fuisse sol⁹ tamē filius virginis valde diuerso modo ab alijs in illo fuit. **Oēs** quippe alij sic fuerūt in illo vt per naturā ppagandi qz potestati z volūtati eius subdita erat de illo essent: solus vero iste non sic in eo fuit vt per naturā aut volūtatem ei⁹ de illo fieret. **De** alijs acceperat adā quando peccauit vt esset hic de quo illi futuri erāt: z vt de illo esset: de isto vero vt esset hic vnde futurus erat: non aut vt de illo esset qz non erat ptate vt de ipō propagaret. **Sed** nec in ptate eius erat vt de alia essetia aut de nihilo fieret. **Quare** non erat in eo vt hoc aliquo modo es-

et peccato originali

set quoquo. **E**rat tamē in eo natura de qua propagandus erat nec eius sed dei potestate. Nam et si vsq; ad virginē matrem in parētibus et volūtas seminavit et natura germinavit ut ipsa virgo partim naturali partim volūtario cursu ad suum esse ab adam produceretur sicut omnes alij: in illa tamē nec volūtas creature prolem seminavit nec natura germinavit sed spiritus factus et virtus altissimi de virginē muliere virum mirabiliter procreavit. **D**e alijs g̃ erat in adam id est in eius potestate ut de illo essent: de isto vero nō erat in illo ut aliquo modo esset sicut non erat in limo: vnde vir primus factus est ut de illo esset mirabiliter: neq; in viro ut eua: de illo quem ad modum facta ē: esset. **S**ed nec in aliquo eorum in quibus fuit ab adā vsq; ad mariam erat ut esset: fuit tñ in illis q; erat in eis. **U**nde ipse assumēdus erat quē ad modum erat in limo vnde primus hō factus est: et in eo vnde eua facta ē nō in volūate creature aut ptate: sed sola diuina virtute: sed iste tanto mirabilius et maiori gratia q̃: to illi puri hoies hō homo deus factus ē. **V**alde itaq; diuerso modo iste erat in adā quādo peccauit: q̃: erant illi qui volūtario et naturali cursu pcreatur. **I**llos ergo quodam modo fecit adā quos p acceptā ptatem hūana volūtas seminādo et natura germinādo procreat. **I**stū vero nō nisi deus fecit quōuis de adā quia nō per adā sed per se velut de suo genere: ade vero. **Q**uid ergo cōueniētius ad ostendendā magnitudinē bonitatis dei et ad plenitudinē gratie ade cōcedebat quā sic tradiderat ppagādi naturā: ut quorū esse in illius ptate sic erat ut q; ille naturaliter erat hoc illi p illū esset ita quōq; in eius esset arbitrij libertate ut qualis erat ipse in iusticia et felicitate tales eos ppagaret: hoc igit illi datū est. **Q**uā itaq; in tate gratie celsitudine positus que bona sibi et illis seruāda acceperat spon

te deseruit. idcirco filij pdiderūt que pater illis (cū seruādo dare posset nō seruādo) abstulit. **H**ec mihi sufficere videtur ratio cur ad infātes pctm et mala descēdāt ade: si diligēter remota nostra volūate que sepe et multū impedit mentē ab intellectu rectitudinis ipsa pura iusticia cōsideret. **Q**ualiter aut peccatum idem mihi videatur ad eos descēdere paucis expediam. **E**st pctm a natura ut dixi et est peccatū a persona. **I**taq; qd est a persona potest dici psonale: qd aut a natura naturale quod dicit originale et sicut psonale transit ad naturam ita naturale ad psonam hoc modo quod adam comedebat hoc natura exigebat: quia ut hec exigeret sic creata erat. **Q**uod vero de ligno vetito comedit nō hec volūtas naturalis sed psonalis ade propria fecit: qd tamen egit persona non fecit sine natura. **P**ersona enim erat quod dicebatur adā natura qd homo: fecit igit persona peccatricem naturā quia vbi adā peccauit homo peccauit. **S**iquidē nō quia homo erat: ut vetitū presumeret: impulsus est: sed propria volūate (quā non exegit natura sed persona pcepit) attractus ē. **S**imiliter fit in infātibus econuerso. **S**emper q; in illis non est iusticia quā deberet habere nō hec fecit illorū volūtas psonalis sicut in adā: sed egestas naturalis quā ipsa natura accepit ab adā. **I**n adā nāq; extra quē de illa nihil erat: ē nudata iusticia quā habebat: et ea semper nisi adiuta careret hac ratione quia natura subsistit in personis et psona non sunt sine natura fecit natura psonas infātium peccatrices. **S**ic spoliavit persona naturam bono iusticie in adam et natura egestas facta: omnes psonas quas ipsa de se pcreat eadem egestate peccatrices et iniustas facit. **H**oc modo trāsit peccatū ade personale in omnes qui de illo naturaliter propagātur et est in illis originale siue naturale. **U**erum patet: magnam eē

De conceptu virginali

distantiam inter peccatū ade et peccatū eorum qz ille peccauit ppria voluntate. illi naturali peccant necessitate quā propria et psonal meruit illi^o volūtas. Sed cū nemo dubitat (qz par pena nō sequatur imparia peccata in hō tamē similis ē et psonalis et originalis peccati dāpnatō) quia null^o admittit ad regnū dei ad qd factus est hō nisi p mortem xpi: sine quo nō reddat. qd pro ade peccato debet. qz: uis non oēs pariter in inferno torqueri mereantur. Nam post diem iudicij null^o erit angelus aut hō nisi aut in regno dei aut in inferno. Ita igit^r et peccatū infantium min^o est quāz peccatū ade et null^o tñ sine illa vniuersali satisfactōe saluat per quā magnū et parū dimittit peccatum. Cur autē non sit sine illa morte et quomō per illā sit salua hoīm in prefato libro sicut deus mihi dedit quesui et dixi.

Cur et quō descēdat in infātes. XXI.

Parentū vero proximoz peccata originale peccatū nō estimo pertinere. Quippe si adāz nequiuisset ad eos quos generaturus erat iusticiā suā pducere nequāqz posset eis suāz iniusticiā trāsmittere. Quare quā null^o post adā filijs suis queuit iusticiā suā s̄ uare nullā video rationē cur proximoz parētū peccata filiozū debebāt aīab^o imputari. Deniqz nulli dubiū est qd infantes nullā seruāt rectitudinē voluntatis propi ipāz rectitudinē. In hoc ergo sūt oēs pariter iniusti quia nullā habēt: quā oīs hō habere debet iusticiā. Hec nuditas iusticie descēdit ad oēs ab adā in quo hūana natura se spoliauit eadez iusticia. Nā et si in adā illi remāsit aliqua iusticia vt in rebus aliquibus rectaz seruaret volūtatem sic tamē priuata est illo bono quo sibi iusticiā custodire poterat imposteros vt in nullo eozū ipa cum aliqua iusticia se ppagare queat. Plus itaqz in infātibz auferre sibi non valuit quā omnē iusticiā et beatitudinē que nō

li datur aliquo carenti debita iusticia. **Q**uāz autē proximozū parētum iniusticia possit hāc augere iusticie nuditatez que non valet in infātes ab ade peccata maior descēdere non videt^r possibile. Nam vbi nulla est iusticia nulla potest auferre iusticia. Unde autē nulla potest auferri iusticia ibi addi nulla valet iniusticia. Nulla ergo infātib^o suis addere queunt iniusti parētes iniusticiā sup predictam nuditatē iusticie. At vbi nulla iusticia: nil phibet aliquā inuenire iusticiā. Ceterisimilius igit^r et possibilis videt^r si parētes iniusti aliquā suis infātib^o adderent iniusticiā qd iusti suis aliqz dare possent iusticiā. Quod si sit: habēt infātes iustozū aliqz iusticiā? Si vero hoc est leuius dāpnant^r quā infantes i iustorum si moriūtur sine baptismo aut si saluent cum aliquo suo pcedēti merito eligūtur. Quod paulus apłs negat vbi p Jacob et esau pbat nullū nisi oīm merita pcedēte gratia saluari. Quā itaqz nullam dant iusti parētes ante baptismū in fantibus suis iusticiā nullā vtiqz addūt iniusti suis iniusticiā. Quod si dicat non addūt iniusti parētes suis infātib^o aliqz iniusticiā quibus auferre nequeunt vllam iusticiā sed originale quā habent ab adam faciūt in eis grauiorem: ergo et iusti in suis reddūt eum leuiorem. Quare si minus sint iniusti infātes iustozum quā iniustozū min^o debēt reprobari quā illi. Quod dicat. qui audeat et ostendere potest. Ego vero non audeo cū mixtim videā et iustozū infātes ad baptismi gratiam eligi et ab illa reprobari. Sed et hoc si quis dicat non valet ostēdere. Quippe sicut hoc modo non est iusto iustior: nisi qui volūtate magis aut appetit aut vitat quod debet: ita non est iniusto iniustior nisi qui plus amat aut contempnit quod non debet. Si igit^r infātes nequeunt ostēdi mox vt aīam habēt. ali^o alio maius vel minus velle quod debet aut

et peccato originali

quod nō debet nemo potest pbare q̄ in infātibz aliis alio nascat iustior v̄l in iustior. Pariter ergo nec iusti sua iustitia reddere vidētur in suis infātibz originalē iniustitiā leuiorem nec iniusti in suis sua iniusticia grauiorē. Quapropter si parentes iniusti nec numero nec magnitudine queant originale peccatū suis infātibz suo peccato augere vidēt mihi peccata parētū post adā in infātū originali peccato nō deputari. **H**ec nego propter merita bona parētū filijs multa et magna beneficia corpis et aie impēdi propter peccatū parētū filios et nepotes vsq; ad terciā et quartā generatōem et forsitā vltra diuersis tribulatōibus in hac vita flagellari et ea pdere bona etiaz in aia q̄ forsitā p̄ illos p̄sequerētur si iusti eēnt q̄ rū exempla numis lōgū est inferere. Sed dico peccatū originale in oibus infātibz cōceptis naturaliter equale eē sicut peccatū ade q̄ est causa cur nascūtur i illo ad omnes pertinet equaliter.

Hec peccatū parētū post adā nō cōputet in originali peccato filiorū. .XXII.

Sicut peccatū parētū aliquādo nocēt aiabus filiorū hoc nō potest fieri existimo nō q̄ ea illis deus imputet: aut quod eos in aliqua delicta propter parētes inducat. Sed sicut sepe meritis parētū filios iustorū a peccatis eruit ita filios iniustorū eorū meritis in suis aliquando derelinquit. Quā enim nemo liber est a peccatō nisi deo liberante cū nō liberat dicit inducere et cū nō molit indurare. Nāq; satis vidēt susceptibilis q̄ aiā peccatricē cui nihil p̄ter peccatū debet propter parētū peccata in suis dimittat peccatis vt p̄ ipis puniat quā q̄ eā alienis oneret vt p̄ illis torqueat. Ita igit sine repugnātia et originale peccatū est idē in oibus et filiis non portabit iniquitatē patris et vnusquisq; onus suum portabit et recipiet. put gessit in corpore siue bonū siue malū et reddet deus

peccatū parētū filijs etiā in terciā et quartā generatōem etiā si hoc sit in aia: et quicquid aliud legi q̄ aiabus filiorū imputari peccata parētū significare videtur: Quippe nō mori aiā filij peccatō patris sed suo nec portat q̄s iniquitatē patris cuius in sua reliquit sed suā nec onus alienus s̄ suū: nec recipit. put pater. Sed vt ipse gessit in corpore. Sed quā propter peccatū parētū a suis malis nō est liberat⁹ ea q̄ portat eisdē peccatis parentū imputatur.

Quō noceat aiabus eorū. .XXIII.

Ad si obicit q̄ oēs qui nō saluantur p̄ fidē que ē in xp̄o portat iniquitatē et on⁹ ade vt p̄ hoc velit pbare infātes aut aliorū quoq; parētūz iniquitates simuliter debere portare aut illius nō debere cōsideret diligēter quia nō portat peccatū ade sed suū. Nā aliud sit it peccatū ade aliud infātū q̄ differunt vt dictū ē. Illud em̄ fuit causa: istud ē effectus. Adā caruit debita iusticia nō quāz alius sed quā ip̄e deseruit. Infātes carēt ea nō quā ip̄i sed ali⁹ dereliquit. Nō est ergo idē peccatū ade et infātum et cū dicit ap̄tius q̄ supra posui q̄ mors regit ab adā vsq; ad moysen etiā in eo q̄ nō peccauerūt in similitudinē p̄uaricaciōis ade sicut significat infātū minus eē quā ade peccatū ita apte mōstrat aliud esse. Quapropter cū dāpnat infās p̄ peccatō originali dāpnat nō p̄ peccatō ade sed p̄ suo. Nā si ip̄e nō haberet suū peccatū nō dāpnaretur. Ita ergo nō portat iniquitatē ade s̄ suā quāz ideo dicit portare q̄ iniquitas illi⁹ peccatū isti⁹ causa fuit. Hec autē causa q̄ fuit in adā vt infātes in peccatō nascātur: nō ē in alijs parētibus q̄ nō habet in eis hūana natura peccatē quē admodū dixi vt filij iusti ppagētur. Quare nō ita sequit vt p̄ peccatō illoz sit in infātibz peccatus. Quō tñ null⁹ (sicut pro peccato ade. parceret peccatū patris s̄ suū. **Ca.** XXIII.

Originale igit peccatū nō aliud intelligo quā q̄ ē infante mor vt

De conceptu virginali

quam habet rationales quicquid prius in corpore non dum sic aiatu factus sit ut est aliqua membrorum corruptio: vel post siue i aia siue in corpore futurum sit quod propter pre dictas estimo rationes in omnibus infantibus naturaliter propagatis esse equale et omnes qui in illo solo moriuntur equaliter dampnari: siquidem quicquid peccati super illud addit personale est: et sicut persona propter naturam peccatrix nascitur ita natura propter personam magis peccatrix redditur quia cum peccat persona quilibet peccat homo.

Quid sit originale peccatum quod in omnibus sit equale. **Capitulum. XXV.**

Hic propter quod originale dico aliud intelligere nequeo in istis infantibus nisi ipsam quam supra posui factam per inobedientiam ad iustitiam debite nuditatem per quam omnes filii sunt ire: quoniam et natura accusat spontanea quam fecit in adam iustitiam desertio nec personas excusat ut dictum est recuperandi in potentia quam comitatur beatitudinis quoque nuditas: ut sicut sunt sine omni iustitia ita sunt absque omni beatitudine per quas duas nuditates in huius vite exilio expositi sunt et pariter spectis et miseris incessanter ubique occurrentibus et vndique irruentibus nisi quantum diuina defensionem disponit.

Extra illos qui non putant iustitiam. **infantes non debere dampnari. XXVI.**

Nunc quorum animus infantes debere dampnari qui sine baptismo moriuntur ob solam iniustitiam quam dixi non vult accipere quoniam nullus homo iudicat eos reprehendendos de peccato alie personae: et quia nondum sunt iusti et intelligentes in tali etate nec putant deum districtum innocentes debere iudicare quam iudicant homines. Quibus dicendum est quia aliter deus erga infantes debeat agere aliter homo. Nam homo non debet exigere a natura quod ipse non dedit et quod sibi non debet. Nec iuste redarguit homo hominem cum culpa nasci sine qua ipse non nascitur et de qua non nisi per alium sanat. Deus vero recte exigit a natura quod dedit et quod si-

bi iuste debet. Sed et hoc iudicium quod infantes dampnatur non est alienum multum si consideret ab hominum iudicio. Si quis enim vir et vxor eius ad magnam quandam dignitatem et possessionem nullo suo merito sed gratia sola perfecti simul crimine graue inexcusabiliter committit et pro eo iuste deiciuntur: et in seruitutem rediguntur quis dicit filios quis post dampnationem generat eidem non debere subiacere seruituti: sed potius ad bona quam pariter iuste perdiderunt gratis oportere restitui. Tales primi pariter et filii eorum quis iuste pro culpa sua de beatitudine in misericordia dampnati in eodem generant exilio. De similibus itaque simile debet esse iudicium sed de illis tanto districtius quantum delictum eorum probari potest improperabilibus. Denique omnis homo aut saluatur aut dampnatur: omnis homo qui dampnatur ad regnum celorum admittitur et omnis qui dampnatur ab eo excluditur. Qui vero admittitur pueris ad similitudinem angelorum in quibus nullum vniquam fuit aut erit peccatum quod fieri nequit quod diu est in eo aliqua macula peccati. Impossibile itaque est aliquem hominem cum aliquo quouis pro vno peccato saluari. Quare si quod dixi originale peccatum est aliquid quod peccatum necesse est omnem hominem in eo natum in illo non dimisso dampnari.

Quo impotentia habendi iustitiam excuset eos post baptismum. **Ca. XXVII.**

Dixi in potentiam habendi iustitiam non excusare iniustitiam infantium. Queret quod aliquis forsitan dicet. Si in infante peccatum ad est: iniustitia est ante baptismum non excusat impotentiam habendi iustitiam sicut dicitur et in baptismo non remittitur peccatum nisi quod prius erat cum post baptismum sit sine iustitia quam diu infans est nec intelligere potest iustitiam quam seruet. Siquidem est iustitia rectitudo voluntatis propter se seruata quod non est iniustum etiam postquam baptizatur est. Si ergo baptizatur moritur in infamia non statim post baptismum cum penitere non dicitur scit quoniam non habet debitam iustitiam nec excusat impotentiam iniustum transit de hac

et peccato originali

vita sicut faceret ante baptismum nec ad regnum dei admittitur intra quod nullus iustus recipit quod catholica non tenet ecclesia. **Ad** si in baptismo peccatum in infamia futurum remittitur infanti? cur non et illa que in sequenti fuerit etate. **Ad** quod respondeo quod in baptismo peccata penitentia ante baptismum erant delentur. **Quapropter** originalis impotentia iustitiam habendi iam baptizatus non imputatur ad peccatum sicut patet. **Quoadmodum** igitur prius excusare non poterat absentiam iustitie quam ipsa erat in culpa sic post baptismum illa omnino excusatur quod remanet sine omni culpa. **Unde** fit ut iusticia que ante baptismum debebatur ab infanti sine omni excusatione post baptismum ab illis non exigatur quasi ex debito. **Ad** ergo sola originali impotentia non habet iustitiam non sunt iniusti quoniam non est in eis absentia debite iustitie. **Non** enim est debitum quod sine omni culpa est impossibile. **Quare** si sic moriuntur quod non sunt iniusti non dampnantur sed et iusticia christi que se dedit pro illis et iusticia fidei in eis ecclesie que pro illis credit quasi iusti saluantur. **Hec** breuiter de originali peccato per capacitatem intellectus mei non tam affirmando quam coniectando dixi donec mihi de aliquando melius reuelet. **Si** cui vero aliter visum fuerit nullius responsio sententia si vera probari poterit. **Explicit** liber anselmi de conceptu virginali et peccato originali.

Declaratio cuiusdam de eodem libro incipit.

Quidam quod hoc dicitur scilicet in semine que concipitur homo non magis esse culpam aliquam vel originale vel actuali quam est in sputo vel sanguine si quis mala voluntate exspuat aut de sanguine suo aliud emittat reprehenditur falsum esse ex his astruentes quod in ipso semine sit quod dicitur fomes peccati corruptio nature humane et inde origo peccati originalis. **Sed** si ab eis

quod dicitur appellatur fomes peccati quod in illo sit et corruptio nature: non video quod rursus possint de ratione nulla enim res ratione carens vel ad peccatum incitare potest vel ad virtutem ut ait ambrosius de sacramentis sermone primo. **Iudeus** viceos baptizat et calices quasi in sensibilia vel culpam possunt habere vel gratiam. **Quod** igitur nec culpam potest habere nec laudem non potest fomes esse peccati vel virtutis. **Tale** est semine quo concipitur homo cum sit insensibile ergo insensibile semine illud cum in eo non sit nec esse culpa possit nec esse nec esse potest fomes peccati. **Quod** autem in eo ipso sit causa corruptio humane nature non videtur si vocant corruptioem eam que de peccato processit et cum peccato inest. **Est** enim quedam nature nostre corruptio que de peccato quidem processit: sed cum peccato inest aliquando: aliquando cum peccato non inest. **Corruptio** illa que tantummodo pena est et non peccatum ut morbi corporum nostrorum et alie incommoditates et mors ipsa que corruptio sine peccato fuit in corpore christi: et sine peccato mortali est in sanctis hominibus in hac vita: eadem cum peccato inest peccatoribus. **Hec** corruptio non habet causam in semine nec ex semine: licet potest esse in omnes que generatur paterno semine. **Sed** cum sit pena peccati habet causam in peccato primi parentis propter quod inflicta est non semini insensibili sed eis que sentire et sustinere debent molestiam afflictionis. **De** hac autem corruptioe oritur quod dicitur alia corruptio que in semine quod est non generatur a semine causam habet: ut cum de morbidis parentibus semine morbidum format in morbo dicitur plene de quo medici considerant sed in hac nec culpa est nec tantum culpe originalis vel actualis. **Et** de hac non puto eos dicere. **Si** autem vocant corruptioem ipsum peccatum quod dicitur potest dici corruptio virtutis ea lege est a predicto semine ut premissa ambrosius docet auctoritas. **Quid** ergo appellatur fomes peccati vel corruptioem nature que est in semine. **Fortis** dicere volent quod hec auctoritas vera sit: sed de seminibus ex quibus homines sunt sic vera

Decōceptu virginali

esse non possūt sicut etiā ab ambrosio de illis dicta nō fuerit. **Nā** q̄ in tali semine sic peccatum ostēdit augustinus in sc̄do libro de nuptijs z concupiscētia. **Natura** hoīs inquit habz auctore deū in qua ex vitio inobediētie trahit originale peccatū. **Nam** si semē ipm nullū habet vicium quid est q̄ scriptum est in libro sapiētie nō ignoratis qm̄ nequā ē illoz natio z naturalis malicia ipoz. **Et** qm̄ nō poterat mutatio illoz impetuu. **Semen** em̄ erat maledictū ab initio. **Tempore** de quibuscunq; dicat ista: de hoibus dicit: **Quō** ē ergo cuiuslibet hoīs malitia naturalis z semē maledictū ab initio: nisi ad illud respiciat q̄ per vnum hominez pctm̄ in mōm z p̄ pctm̄ mos z ita in omnes hoīs pertrāsijt in quo oēs peccauerūt. **Cuius** aut̄ hoīs cogitatio nō potest mutari impetuum: nisi quia per seip̄as non potest nisi gratia diuina subueniat qua non subueniēte: quid sūt hoīs: nisi q̄ ait petrus ap̄ls velut muta anima / lia procreata naturaliter in captiuitatez interitum: hec augustinus. **Ecce** aut̄ habētis in hac auctoritate culpa esse in semine. **His** ergo qui hec p̄tendunt respōdemus. **Primo** dicāt vnde ostēdere possint aug^o sensisse hic de ip̄o semine q̄ hō seminat. **Semē** em̄ equoce z de eo q̄ ē causa: z de eo q̄ ē ex causa: vt illd. **Semē** abrahe sum^o. **Iuxta** quē modū semē maledictū est: id ē: illi sūt maledicti qui sunt de semine vel generatōe in malicia p̄seuerātum si ipi sunt in eodē p̄seuerantes. **Non** ita est aiunt. **Dicit** em̄ hoc manifeste augustin^o querens. **Quomō** est cuiuslibet hoīs malicia naturalis et semen maledictuz ab initio? **Cuiuslibet** inqt̄ hoīs malicia natural et semē maledictū ab initio. **Sicut** em̄ cuiuslibet hominis malicia ē naturalis: ita cuiuslibet hominis semē maledictū dicimus quia non valet hoc zeuma: id est: repetitio a superiori nec ip̄e augustin^o eā repetitio:

nem fecit. **Quare** non cogimur cōsentire eā faciētib^o sed sic dicim^o. **Cuiuslibet** hoīs malicia ē naturalis z ipse est semē maledictū non ei^o semē maledictū qz in eo nō ē pctm̄ v̄l possum^o figuratie dicere ipsū semē maledictū eē p̄ eo q̄ ex eo erūt q̄ maledicti erāt iuxta illud. **Maledicta** terra ī operib^o tuis idē opa tua in terra. **Non** em̄ terra maledicta est cū ipsa alibi dicatur sc̄ta licet eā pctōres operentur. **Ut** locus in quo stas terra sc̄ta est alioquin eadē z maledicta z sc̄ta esset. **Sic** semen maledictū quia maledicti qui ex semine. **Iuxta** quē modum **Anselmus** noster optime z vere exponit illam auctoritatē Job. de immūdo semine q̄ tamē in se neq; immūdū ē neq; maledictū. **Primo** inquit de semine qd̄ ē materia carnis hūane videt̄ dicere augustinus dum sic incipit. **Nā** si semē ip̄sum nullū habet vitium ad quid em̄ fieret relatio p̄ ipm̄. **Non** em̄ p̄cessit sermo de semie sed sepe fit p̄ hoc p̄nomē nō relatio sed p̄prietatis quedā expressio ei^o rei que in causa dicti est vt etiā palladi^o de rusticatōe incipit. **Prima** p̄ma ē p̄prietate ip̄am cui p̄cepturus est estimare p̄sonā. **Nulla** igit̄ per ip̄am fit relatio sed p̄prietatis eius que in p̄sona ē expressio. **Ac** si dicat **Ip̄am** p̄sonā id est virtutē vel sciētiam vel dignitatē vel artē v̄l p̄fessionē p̄sonae vel tale quid eius. **Sic** et hic accipit ip̄m cū de semine agit quasi dicat. **Ip̄m** semē id est ratio seminis ea esse vt non sine vitio sit. **Nā** si non in vitio est si nullū habet vitium qd̄ est qd̄ scriptū est rē. **Ad** hoc respōdem^o. **Quicquid** sit de relatōe vel de p̄prietatis: expressione per hoc p̄nomē ip̄m in semie nulluz esse pctm̄ p̄bat. **Augustinus** alias questionē faciēs. **Ieronimo** de origie aīe dicit q̄ cottidie de^o creat nouas animas. **Quō** augustin^o nec recipiēs nec ip̄obās q̄rēs at̄ qd̄ **Ier.** r̄ideat obiecti q̄stioez tale facit ei in epla de origie aīe. **Si** omnia

et peccato originali

hui⁹ infātuli recens nati infūdēdo crea-
ta est ⁊ creādo infusa quādo vel quomō
peccauit hic i adā: hec questio nūq̄ pos-
set esse illi⁹ qui diceret in semine quo cō-
cipit hō esse peccatū originale. **D**iceret
enī ei. **Q**uid queris hic q̄ tu ipse indubi-
tante fateris. **I**n semine peccatū ⁊ vici-
um quod traicit de primo hoīe in omnes
posterōs frustra queris quō peccauit q̄
seminaliter de adā p̄cessit. **S**emē autē
culpā secū trahit: h̄ in q̄ diceret ei **Q**ua-
re si hec augustinus sentiret: nūq̄ **J**ero-
nimo eā questionē faceret: huic autē que-
stioni nihil est a **J**eronimo respōsus nec
eaz ipse augustinus soluit qui de origine
anime nullā certā sententiā ptulit. **V**ide
aut moderni p̄ceptores quō eā soluant.
In tantū per ipsū **A**ugustinum obtinui
mus in auctoritate eius supraposita nō
eū intellexisse de semine qd̄ sperma est h̄
dixit in semine esse vitū. **R**ata est ergo
sentētia **A**mbrosij ⁊ nostri **A**nselmi gene-
raliter que intelligēda qd̄ i refēbili nec
gratia sit nec culpa. **A**ttamen adhuc
opponūt d̄ auctoritate **J**ohānis dama-
sceni quis dicat qd̄ post conceptum siue
consensū beate virginis spūs sanctus sup-
ueniens esse peccatum in ea purgauerit
et omnē fomitē peccati. **E**t ide credo vo-
lūt habere auctoritatē qd̄ oporteret ali-
quatenus semē illud virginalē licet non
esset ex viri comixtione tamē mundatū
esse a peccati fomite spūs sancti operatōe.
Ad hoc respōdem⁹ nihil nos **J**ohanni
damascēo in dictis suis p̄iudicare v̄po-
te qd̄ ei⁹ scripta nulla legerim⁹ nisi qua-
tenus ea ab alijs in testimoniū introdu-
cta multis in locis cognouimus. **A**t no-
bis promptuz est. **J**eronimi nostri san-
ctissimi ⁊ doctissimi testimoniū ferre in-
cōtrariū dicētis in sermone de assūptōe
eiusdē domine ⁊ regie nostre. **B**eata in-
quit ⁊ gloriosa virgo maria q̄uis dudū
incōparabilis esset vniuersis que sub ce-
lo sūt virginibus vt decēter posset in se

suscipe diuinitatē amixtionē salua vtra-
q̄ natura tm̄ cū gr̄a replet cū spūs sancto
p̄fūdif cū spūs sancto obūbraf sit p̄ciosior
merit: celsis s̄blimior fastigijs p̄chior
sanctitate gloziosior suorum meritis et
p̄rogatiuis meritorū: ita vt nullis iam
v̄sibus sit ipsa eadez manapāda nisi di-
uinis. **R**ogo te **J**ohānes damascene
vt quicunq̄ es in tali sentēcia qd̄ putes
beatam dei matrē post annūciatōm san-
cti angeli tūc p̄imum insupuentōe spiri-
tus sancti amūssisse vel peccatū vel fomi-
tem peccati: rogo inquā te p̄ eandē bea-
taz theotocō desiste: noli emulari in ma-
lignatibus: cessa sincerissimū vas incru-
stare solue calciamēta pedū tuorū quod
impedit p̄gressū recte intētōnis tue. **S**i
quidem zelū dei habes in hac parte sed
forte nō scdm̄ sciētiam. **F**orsitan enī pu-
tas i hac errore deo te obsequiū exhibe-
re: quod si noluer⁹ cessare scito quod ter-
ra hec quā calcas deuorat habitatores
suos vlcionē faciens in oēs filios diffi-
dentie. **A**d huc audi quid dicat inde
nostrozū temporū spūs sancti organū be-
atus **B**ernard⁹ abbas clareuallis. **S**pi-
ritus sanctus supueniet in te ⁊ virtus altis-
simi obūbrabit tibi. **S**uperi⁹ dicta ē gra-
tia plena ⁊ nūc quō dicitur spūs sanct⁹ su-
pueniet in te rē. **N**ūquid potuit repleri
gratia ⁊ nec dū habere spūs sanctū cū ipse
sit dator gratiarū. **S**i autē iā spūs erat in
ea quō adhuc tāq̄ nouerit supuēturus
repmittit. **A**n forte ideo nō dicit sim-
pliciter veniet i te sed addidit super: qz
et prius quidē fuit in ea per multā grati-
am sed superueniēte nunciatur p̄pter
habundatōnis gratie plenitudiez quā
effusus est super illam. **A**t vero cū
plena sit illud ampli⁹ quomō capere po-
terit? **S**i autem aliud pl⁹ capere potest
quō aut plena fuisse intelligēda est? **A**n
prior quidē gr̄a ei⁹ tm̄ repleuaret mētez
sequēs vno ⁊ v̄tuz p̄fūdere debet qua-
ten⁹ scilicet plenitudo diuinitatis q̄ ate

Decōceptu virginali

in illa sicut et in multis sanctorū spiritua-
liter habitat etiam sicut in nullo sanctorū
corporaliter in ipsa habitare incipiat: **Q**uod
est virtus altissimi obūbrabit tibi: **Q**ui
potest capere capiat et forte propter hec
maxime dictū sit obūbrabit tibi quia res
nimirum in sacramēto erat et quod sola per
se trinitas in solo et cum sola virgine vo-
luit operari soli datū est nosse cui soli da-
tum est expediri. **H**ec nos quidē bre-
uiter introduximus cōtra hoc quod op-
ponunt de iohanne damasceno cui nos
dare determinatōm presūptuosū eēt: quod
quo sensu dixerit penitus ignoramus.
At si ille ieronimo et nostris cōtraria hic
dixit libet in hoc eodem poti⁹ adherere
non ei sed Ieronimo et nostris. **P**ro-
pōnit adhuc anselmo nostro quod in hoc ipso
libro dixerit: quod nulla ratio nlla veritas
nullus intellectus pmittit ad hoīem de
sola virgine cōceptū et de peccato masse
peccatricis aliud potuisse vel debuisse ac-
cedere: etiam si nō esset deus: quōuis de il-
la massa esset assūptus. **D**icūt em̄ cristū
nō potuisse nec voluisse peccare nō quia
filius virginis. **S**ed quia de⁹ fuit cristus.
Aūunt: nec voluit nec peccare potuit: er-
go deus fuit. **Q**uid ergo dicem⁹ de san-
ctis angelis qui ex gratia p̄firmationis
non volūt nec possūt peccare: vel si adā
ante quē peccasset aliquos qui ante ipsū
in iusticia confirmarētur genuisset de il-
lis quid dicem⁹? **U**tique si illi cū nec vel-
lēt nec possēt peccare: nō ideo deus vel
dei essent: sicut in xp̄o videndū: vtrū quod
peccare nō potuit nec voluit sola diuini-
tas ei⁹ homini vnita in causa fuerit. **N**ā
quod ipsa plurimū et maxie adinuenerit om-
ni p̄stat fideli. **S**ed aliud ē causā simpli-
citer esse. aliud cause supplemētū cōfer-
re. **D**icūt forte quia post peccatū ade nul-
la caro mortalis nō vnita deitati absque
peccato esse p̄ualuit: vel p̄ualere potuif-
se quocūque mō deus aliquē vel aliquaz
absque semie viri creasset dum mō de adā

esset. **S**ed cū hoc dicūt causā peccati
vt supra in semine ponūt quod vtiq; deus
sicut facit esse ex mare et femina sic facere
potest ex femina sola. **I**psi igit soluant quod
supra diximus et ex auctoritate et ex rati-
one et libēter audiemus. **Q**uod si nō po-
tuerint constabit nobis sicut constat ex
anselmi rōe irrefragabili quecūque gigni-
tur aliomō quā adā generauit quod nō te-
neatur preiuditio peccati originalis quod p̄
traducem ex adā descēdit licet ille deus
nō sit vt xp̄s fuit: et ita si voluerit nō pec-
care poterit: et non velle peccare cū pos-
se nō peccare valebit donec ei cōfirmās
gratia nō posse velle et nō posse peccare
superauit. **C**onsentit nobis augusti-
nus in tercio contra Iulianum: frustra
inquit putas ideo in paruulis nō eē de-
lictum quia sine voluntate que in eis n̄
la est esse non potest. **H**oc em̄ recte dicit
propter propriū cuiusque peccatum: non
propter primi parētis originale delictū
siue contagiū. **Q**uod si nullum esset p̄-
fectō nlli malo paruuli obstricti nihil ma-
li vel in corpore vel in anima sub tāta dei
potestate paterētur. **E**t hinc in hīs ver-
bis prudens lector hanc maximā incur-
rere. **A** quocūque remouetur pena pec-
cati ab eodem et peccatū remouet et non
cōuertitur. **A** quibus ergo paruulis re-
mouet in corpore et animo peccati penā
aug⁹ prius ab eis remoueri docet pec-
catum omne et cōtagium peccati. **I**lli er-
go nō essent nec deus nec dū et tamē pos-
sent si vellent non peccare et confirmati
non possent peccare. **R**ecte ergo et verif-
sime anselmus quia cum eo est veritas et
filius veritatis Augustinus.

ExPLICIT de cōceptu virginali et pec-
cato originali.

Incipit prohemium in prologion li-
brum Anselmi Abbatis Beccensis et
Archiepi Cantuarien.